

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructorii Conscientiæ R. P. F. Lvdovici Lopez Ordinis Prædicatorvm ...

In qua reliquæ materiæ quæ ad Instructionem Conscientiæ pertinent ex
Orthodoxis Ecclesiæ iudiciis & scholasticorum Theologorum, tum
Iurisconsultorum resolutionibus scitu perutiles latè & copiosè disputantur

López, Luys

Lvgdvni, 1588

De imparitate, & deceptione interueniente in ludo, & de sponsionibus, &
de lucrifactis in ludo à filijs familias. Cap. XXXV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41259

has promissiones, nihil contra nos.

¶ Respondetur iam tandem ad argumenta Soti in cōtra ad. i. ex mente eius p̄ quod sicut ipse ait de contractibus minus solennibus, qui iure sunt irriti: quod iura humana nihil aliud volunt quam quod in iudicio tales contractus habeantur nulli: non autē quod ipso facto trāslatio sit nulla: ita dico prædictam legē Matritij nihil aliud voluisse: quam quod tales promissiones in ludo factæ solvendi perditæ in iudicio habeantur nullæ & executioni non mandentur, non autem quod sic promissum, si lucrifactum fuerit, & solutum, quod ipso facto translatio sit nulla, eius sententiæ est frater Iosephus circa interpretationem harum legum annullantium cōtractus, quando expresse vel ex v̄su interpretante non impediūt translationem dominij.

¶ Ad secundum argumentum dicitur, quodd lex hæc Caroli quinti annullās has promissiones in ludo nō fuit edita frustra. Tum quia per legem aliam solutum non poterat repeti nisi infra octo dies. At vero lucrū pecuniæ absentis iam lucranti solutum forsitan ratione nullitatis promissionis, potest repeti post octo etiā transactos dies. Tum demum quia lex regis ¶ Ille fonsi cauerat, vt omnis premissio, vel obligatio etiā facta inter absentes, qua alterum alteri se voluisse obligare constaret valida esset. Igitur exceptio istius legis fuit lex Caroli qua cavuit promissiones solvendi absentem pecuniam in ludo perditam nullius esse roboris, vel momenti, neque executioni esse mandandas, quare ista lex non est lara frustra, sed de his factis.

p̄ Sot. de iust. & iure lib. 4. q. 5. art. 3.

q̄ Hæc lex refertur in recopil. nova leg. Hispan. l. 2. li. 5. tit. 10.

¶ De imparitate, & deceptione interveniente in ludo, & de sponsionibus, & de lucrifactu in ludo à suis familias.

CAP. XXXV.

¶ Am finem imposturi materiæ ludi: ne quid intratū remaneat: reliquas hic prosequemur quæstiones, de illa primo inquirentes, Si alter ludentium sit peccatissimus per suamque peritiam aliquid lucratus fuerit, an illud restituere teneatur? Pro decisione quæstionis subiicimus hæc dicta quorū primū sit, quando ambo colusore^s

Q̄. 1.

lutores sunt ignoti sibi inuicem, quod peritissimus tunc lucratur, dum imperitiam aduersarij ignorat restituere non tenetur, quia tunc ambo æquali se exposuerunt aleæ.

¶ Sit secundum dictum, qui comperta iam aduersarij modica peritia, longe peritior in ludo se esse cognoscit: tenetur vel à ludo recedere, vel tantam palmam aduersario concedere: quanta ut par sit vtriusque conditione desideratur. Huius sententiæ est frater Iosephus. Huic subscribit Nauarrus, vbi ait: quod qui dissimulat se ludi imperitum, & cum sit valde peritus, attrahit imperitum, longe imperitior ad ludum: restituere lucrum tenetur: patet hoc secundum dictum, quia alioquin fraudulenter lucraretur, quia æquipollent fraudem committere, & aduersarium multo inferiorem in scientia ludi pecunia spoliare.

Q. 2. ¶ Sed quid si ambo collutores ante nouerant se? Pro hoc sit tertium dictum si imperitus perito dixerit, age quidquid à me lucratus fueris, tibi dono: tunc non tenetur peritor ad restitutionem, patet quia scienti & volenti non fit iniuria. *

a Volenti neque vim neque iniuriam fieri. l. cum dona tioni. C. de transact. l. 1. vers. filij. de iur.

¶ Quartum dictum sit an peritor restituere tenetur lucratum etiam si imperitor sciens, & volens accedat ad ludum, problema esse videtur. Nam Alcocerus tenet, quod nisi imperitor tunc dixerit age ludamus: quia tibi dono quidquid lucratus fueris à me: tenetur peritor ab illa lucrifacta restituere. Tum quia imperitor in ludo, non tam liber accessit ad ludum. Quia cupiditas lucrando solet excæca re imperitos ne aduertant excessum peritiæ aduersarij. Tum quia ille imperitus ludendi non vult transferre dominium, nisi secundum leges ludi: ubi exposcitur æqualitas peritiæ.

¶ Et licet ista prædicta opinio videatur probabilis, sit opposita opinio, scilicet, quod in hoc casu, cum uterque sit sibi inuicem notus de maiori peritia vnus, ac de maiori imperitia alterius non obstare hac notitia peritor lucrifacta non tenetur restituere, est probabilior, nisi fallat quæ est Metinæ Complutensis: præsertim vbi non nulli agnoscitur excessus, & etiam si agnoscat. Patet primo ex regula generali iuris, quia scienti & volenti non fit iniuria. Igitur cum imperitor ludendi exploratum habuerit

rit alterius excessum : & nihilominus voluerit ludere, amissaque soluere, ei non facta fuit iniuria.

¶ Secūdo, quia per hoc quod sciens & volens accessit ad ludū, videtur renūtiare legi equalitatis peritię in ludo.

¶ Tertio, quia ratio qua probat Alcocerus suā opinionem potius est contra ipsam, quia cupiditas lucrandi non sic excepat collusorem, vt ludere velit cum eo cuius excessum peritię perspectum iam habet, quia cupiditas lucrandi illum deterret, & admonet ne ludat cum isto, quocum est certo perditurus: sed cum alio æquali sibi in peritiā ludendi. Deinde quia hæc vltima opinio Meti-

na: quā magis amplectimur videtur esse Nauarri ^{b Nauar.} quod ^{c. 19. num.} secundum veriorē opinionem lucrifacta sine dolo, me- ^{18.}

tu, & fraude, etiam ludo illicito, ab eo qui donare potest: nō sunt restituēda, sed hic nullus intercessit metus, fraus, aut dolus, ergo prædictum lucrum de mente Nauarri non est restituendum, quia in hoc casu non accipit aliquid ab inuito domino, sed ab eo, qui cum ludo, & sine ludo, ea donare poterat, & deinde quia Nauarrus ibid. num. 17. solum ait quod qui suam occultans & dissimulans peritiā ludi attrahit alium longe imperitiorē ad ludendum tenetur restituere lucrifactum. Quod nō contingit in hoc casu vbi vterque quoad peritiā vel imperitiā ludi sibi inuicem est notus.

¶ Tenetur insuper restituere acquisitum ludo, qui falsis talis, vel cartis vitur legesve ludi cum notabili damno collusoris transgreditur, quia vitur dolo, & fraude.

¶ Deinde aduertito tria quæ ait Nauarrus fuisse à se quesita. Ad quæ suo ordine respondendo, ad primum dicitur, quod peccat mortaliter, qui scienter ait se habere plura puncta, quam habeat, quibus lucratur. Secundo quod perinde peccat, qui aduertit suum collusorem errore calculi, dicere se pauciora habere puncta, quibus perdit & non monet alium. Tertio peccat perinde qui accipit priorem locum: quem manum appellant, & quia primus decipitur, ideo secundus accipit quod iam alter lucratus est.

Quarto eiusdem culpæ sit reus qui surripit ius apertius lucrandi collusori, quamuis non teneretur restituere, quantum ob id lucraretur: sed quantum illud ius prioris loci valet. Sicut qui lædit messem non tenetur restituere quantum in

c. 22. q. 62
ari. 4.

quantum illa in area redderet: sed quanti extimaretur in herba, secundum Diuum Thomam, quæ quidem prædicta tunc & tantum procedunt: cum damnum notabile infertur.

¶ Inspector tamen ludi solum contra charitatem peccat, & non contra iustitiam, si non admonet ludentes errare computando, vel non capiendo priorem locum, id non promissit, unde restitutioni non sit obnoxius obli-

¶ Deinde his adiungimus quartum dictum quod Martina in sua instructione docet, scilicet quando inter ludendum quis exponit residuam sortem aleæ quod echando respo fit, vt Hispanice dicitur, etiam si euidenter restitutum residuum se lucrari, nihil tunc tenebitur restituere, quia circa hoc æquali periculo, & aleæ (cum hoc eis contingit) se exponunt collusores, quia similiter alia vult huic, vel illi sic succedit alea.

Q. 3. ¶ Sed iam pro complemento materiae licet transactio in ludo circa lucrum proprie fieri non possit secundum iustitiam, quia transactio proprie est in litis pendentia, vt in litiis. Quæritur tamen an in ludo recompensatio pro perdito ibi fieri possit, scilicet an quia perdidit quis ludo cum minore centum, si rursus lucretur ab eodem minore centum, quos scilicet aureos 100, non poterat à minore lucrari: possit pro recompensatione aliorum. 100, quos se minor lucratus fuerat, eos 100. sibi bona conscientia retinere. Profecto non est responsio tam in aperta. Igitur pro decisione dicimus primo, qui tenetur restituere lucrifacta in ludo ab vno, non potest compensare cum perditis cum alio, neque contrario.

¶ Secundo dicimus cum perditis cum vno potest lucrifacta ab eodem non solum durante eodem ludo, ad cuius vsque finem nihil censetur lucrifactum, sed etiam in diuersis ludis, etiam si alij sint liciti, alij illiciti, siue vterque sit habilis ad donandum, siue inhabilis, quamuis de rigore iuris in hoc vltimo vbi est inhabilis, contrarium dici posset. Ita Syluester d. qui hoc tenet ex æquitate saltem quoad forum conscientia. Cui accedit Nauarrus e. Est tamen contra Armillam, verbo ludo q. 8. vbi inquit quod si Sempronius filius familias ludit modicum. Perro potenti perdere & lucratus est 10. ad scacos: si potest

d Syluest.
verbo, l.
dus. q. 17.
e Nauar.
in Summa
Lat. c. 17.
num. 18.

modum ludit cum eo ad cartas & perdit. Io. non potest Petrus facere pro à se perditis recompensationem: sed tenetur restituere. io. quia filiusfamilias ludendo potest patri acquirere: sed non potest acquisita distrahere sine licentia patris. Additque ibi Armilla, quod hæc opinio sibi videtur verior & tenenda.

¶ Sed tamen opinio opposita Sylvestri quam secutus est Navar. potest tute teneri. & patet quia æquitati rationis innititur quod si patri filiusfamilias acquirit in ludo, quod etiam si filiusfamilias totidem perdidit, atque lucratus erat, eius collusor, cum isto lucro ultimo possit sibi recompensare ex æquitate totidem quæ perdidit. & iam filiusfamilias patri suo acquisierat, & tradiderat, nam ex æquitate naturali, pater qui sensit lucri commodum, debet sentire & hoc onus. Secus est (vt reor) quando patri de lucro primo nihil obuenerat, quia filius lucrans id dissipauerat, & prodige insumpserat. Tunc verior est Armillæ opinio.

f Probabitur argum. quod notat Panor mit. in c. filius. de testam. & in cap. ex parte de cesib.

¶ Queritur insuper an qui falsis cartis, aut talis, aut dolo, lucratur ab alio, compensare possit cum iuste perditis à se cum eodem collusore? Respondet Nauarrus, quod in hoc casu opinio contraria, scilicet Armillæ est vera, quia non videtur iustum vt compensentur cum iuste perditis, iniuste & per fraudem lucrata. Neque enim fas est dicere, quia à me Petrus iuste lucratus est decem, quæ iam ei solui, pro recompensatione illorum volo nunc mihi retinere & hæc decem, quæ per fraudem, & dolum his cartis falsis ab eo lucrifeci.

Qd. 4.

¶ At vero Metina Salmanticensis in sua instructione ait, quod qui lucratus est à pupillo, 100. argenteos, quos lucrari non poterat, si in eodem ludo colludendo cum eodem pupillo, eos amittit, non tenetur, si eos tunc soluit, eos iterum restituere eo quod ab impotente perdere eos lucratus fuerit & in hoc omnes conueniunt, si fiat in eodem numero ludo, & credo idem diceret cum Sylvestro, & Navarro, si cum eodem pupillo luderet, & in alio ludo amitteret quod priori ludo ab eodem lucrifecerat, quia iam per solutionem perdit in secundo ludo, quod lucratus est à pupillo in primo, ei satisfacit, & recompensat. Secus est inquit Metina si decem quæ lucratus est à pupillo

II. Pars F. L. Lopez instr. Conse. o lucra ns

lucrans rursus cum aliis ludens perderet, quia maneret adhuc obnoxius ad restituendum pupillo, etiam si pupillus ille illa renuat accipere allegans sibi dedecori esse illa recipere, quia restituenda sunt eius tutori, & si fuerit soliusfamilias eius patri.

Q6.5. ¶ Sed iam tandem peruenimus ad dubium de sponsonibus in aliquem euentum incertum, nam hic accidit quedam effigies ludi licet non sit proprie ludus. ¶ Ista enim sponso in talem euentum Hispanice dicitur *apuesta*. Igitur ad dubium dicimus primo in his sponsonibus si quis sciens à se assertum esse verum, id dissimulat ut alium al sponsonem inducat, tenetur restituere sic lucrifactus ex ista sponsonem, quia non sine dolo eam facit.

¶ Secundo dicimus, qui talem sponsonem sine dolo facit nihil certi sciens sed committens se fortunæ an eueniat vel non eueniat, an sit, vel non sit: si lucratus fuerit aliquid ex tali sponsonem, non tenetur restituere, quia talis sponso nulli iustitiæ est contraria, imo est consentanea legi, & neque peccant id lucri ferentes mortaliter, licet secundum Maioré, & Adrianum videatur veluti lucrum cred. si cer. sordidum, quia fere semper est liberalitati contrarium, & l. à Tit. ita Nauarrus cap. 17. num. 18.

¶ Tertio dicimus cum Metina in sua instructione loco citato, quod cum quis de euentu aliquo certificat alium, qui ut incredulus id non credit, sed facit sponsonem dicendo non ita esse, recte de euentu certus fert lucrum postea ex sponsonem, ut verbi gratia accommodat exemplum.

Ait vnus ego vidi Petrum, quem vere vidit venisse à foris replicat alter proculdubio, non vidisti, quia nondum veniit. Adijcit primus credito mihi, quia hisce oculis eum aduentantem intuitus sum, & simul eum hoc alter proponit sponsonemque facit super eo quod non venerit, oportet iure, quia eum certiorauit, ab incredulo & spondeo te potest reportare lucrum sponsonem, ita Metina, qui illud veluti ex stultitia voluit dare, quia ibi neque inuenit, & cessit, fraus, nec inuitus sponsonem.

¶ Demum hoc genus ludi sponsonum, id est de las apuestas, etiam si super re illicita fiat, ut. v. g. si de dicendo patris verbum ignominiosum paciscantur, scilicet si quis dixerit alteri spondeamus quod non sis aufurus patri verbum hoc

h ff. de reb. credit. l. ad presens. ff. de verb. obli. l. à Tit. Paulus Alex. l. ibid.

hoc iniuriosum dicere, si alter acceptans hanc sponsionem verbum contumeliosum dixerit patri: lucrabitur sponsionem, nec eius restitutioni manebit obnoxius, ita frater Iosephus, quæ quidem assertio licet nõ careat scrupulo quatenus spõsio sit super re tertio iniuriosa: tamen secundum sententiã Nauarri, Angeli, Syluestri D. Antoni, poterit sustineri licet videatur contra cõmunẽ, quia licet res sit prohibita: sed nõ videtur impedita trãslatio domini, quia voluntaria fuit, hæc est Alcoceri. Vnde infert Alcocerus, quõd etiam si sponsio, & contentio sit super rem altoquin licitam de se, licet sub pœna excommunicationis sit prohibita, quod tali conuentione acquiritur, & retinetur iure quidem acquiri, & retineri dicitur.

¶ At nec illa quæstio omittenda videtur, cuius meminit Corduba: vtrum Petrus, & Ioannes possint conuenire sic in contractu societatis in ludo quatenus Ioannes ludat, & Petrus exponat certam summã pecuniæ ludendã periculo amissionis. ¶ Respondet Corduba ibi dum ludus sit licitus absitque vis, & fraus: illa conuentionio non est damnanda absolute, licet non appareat tam honesta: dum pretij iustitia, & partitionis seruetur, iuxta consuetudinẽ, & arbitrium bonorum virorum, & demũ si talis sit ludus vbi lucrifacium non sit necessario restituendum: nisi aliæ circumstantiæ adhibeantur casui, quibus merito veniat reprobandus.

¶ Sed verum dispensari possit hic super voto de non ludendo ludo illicito, vel super tali iuramento: dicitur primo ad quæstionem authore Nauarro quod Pius quintus noluit super tali casu dispensare, quia videtur nulla causa sit dispensandi. Sed tamen fatetur Nauarrus posse talem obligationem voti, & iuramenti in aliam rem magis acceptam Deo per ordinarium, siue per alium ex privilegio habentẽ autoritatẽ, commutandi cõmutari licet malitia illiciti ludi per hoc non tollatur. De his satis.

¶ De autoritate, & titulis imponendi tributa, & quomodo sint soluenda præsertim vectigalia, portoria, tributa, pecho Hispanicẽ nuncupata.

C A P. X X X V I.

¶ Vm omnia restitutionis, & furti materiam diffiniendã suscepimus, & hæc quæstio quæ in hac materia

Q. 6.
i Cordub.
in tract. de
casib. con-
scientiæ. q.
76.

Q. 7.

Q. 1.